

ISSN: 2146-1961

Bilgiçli, İ. (2023). Sakarya İli Bisiklet Turizmi Potansiyelinin İncelenmesi, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 14(53), 975-996.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3354>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

SAKARYA İLİ BİSİKLET TURİZMİ POTANSİYELİNİN İNCELENMESİ

İsmail BİLGİÇLİ

*Doç. Dr. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya, Türkiye, bilgicli@subu.edu.tr
ORCID:0000-0003-1697-032X*

Gönderim tarihi: 06.05.2023

Kabul tarihi: 17.08.2023

Yayım tarihi: 01.09.2023

Öz

Son yıllarda bisiklet turizmi, turistlerin özel ilgi kapsamında tercih ettikleri, doğaya saygılı, gelişmekte olan bir turizm faaliyetidir. Sakarya sahip olduğu doğal, tarihi, kültürel değerleri ile önemli bir turizm destinasyonu konumundadır. Sakarya'nın turizm açısından sahip olduğu potansiyeli ve turizm çeşitliliğini ekonomik fayda sağlamak adına bisiklet turizmi alanında da geliştirmesi önemlidir. Bisiklet turizmi aktivitelerinin insan sağlığına olumlu etkilerinin olması nedeniyle, sürdürülebilir turizm faaliyetleri açısından Sakarya için önemli bir fırsat ortaya çıkmaktadır. Ortaya çıkan fırsatın değerlendirilmesi kapsamında çalışmanın amacı Sakarya'nın bisiklet turizmi potansiyelinin belirlenmesi ve bu potansiyelin değerlendirilmesine yönelik çeşitli öneriler oluşturmaktır. Çalışmanın amacı doğrultusunda bisiklet turizmi konusunda literatür incelemesi yapılması, sonrasında veri toplanması planlanmıştır. Çalışmanın verilerinin toplanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmış, araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış soru formları kullanılarak katılımcılar ile yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan elde edilen verilerin analizi sonucunda; Sakarya'nın bisiklet turizminde mevcut durumu ve sahip olduğu potansiyel olmak üzere iki faktör tespit edilmiştir. Sakarya'da bisiklet turizminin mevcut durumu konusunda olumlu durum ve değerlendirmeler olmasının yanı sıra tespit edilen eksiklikler de katılımcılar tarafından belirtilmiştir. Sakarya'nın bisiklet turizmi açısından uygunluğu konusunda, sahip fiziksel olanaklar, bisiklet turizminin gerçekleştirilebileceği bölgeler ortaya çıkarılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda Sakarya'nın bisiklet turizmi açısından önemli bir potansiyelinin olduğu tespit edilmiş, potansiyelin değerlendirilmesi açısından yapılan çalışmalar ortaya koyulmuş ve potansiyelin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi için görüşlerin alınması gerçekleştirilmiştir. Alınan görüşler ve elde edilen verilerin analizi neticesinde bu konuda araştırma yapacaklara ve bisiklet turizmi paydaşlarına çeşitli öneriler getirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Bisiklet, bisiklet turizmi, Sakarya.

INVESTIGATION OF CYCLIC TOURISM POTENTIAL IN SAKARYA

ABSTRACT

In recent years, bicycle tourism is a developing tourism activity that tourists prefer nature, respectful to nature. Sakarya is an important tourism destination with its natural, historical and cultural values. It is important that Sakarya develops its potential and tourism diversity in terms of tourism in the field of cycling tourism in order to provide economic benefit. Since bicycle tourism activities have positive effects on human health, an important opportunity for Sakarya emerges in terms of sustainable tourism activities. The aim of the study within the scope of the evaluation of the opportunity is to create various suggestions to determine the potential of Sakarya's bicycle tourism and to evaluate this potential. In line with the purpose of the study, it is planned to conduct literature examination on bicycle tourism and data collection. Qualitative research method was used in the collection of the data of the study, and face -to -face interviews were held with the participants using semi -structured questionnaires created by the researcher. As a result of the analysis of the data obtained from the participants; Two factors were found in Sakarya's current situation in bicycle tourism and its potential. In addition to positive situations and evaluations about the current situation of bicycle tourism in Sakarya, the deficiencies identified are also stated by the participants. Regarding the suitability of Sakarya in terms of bicycle tourism, physical opportunities and regions where bicycle tourism can be realized have been revealed. As a result of the research, Sakarya has an important potential in terms of bicycle tourism, studies have been put forward in terms of the evaluation of the potential and the opinions were made to evaluate and develop the potential. As a result of the opinions received and the analysis of the data obtained, various suggestions were made to those who will do research and bicycle tourism stakeholders.

Keywords: Cycling, cycling tourism, Sakarya.

GİRİŞ

Gelişmiş ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan ülkeler içinde, turizm sektörü ekonomik ve sosyal açıdan en çok fayda sağlayan sektörlerden birisidir. Turizm sektöründe uluslararası seyahat olanaklarının teknoloji ile birlikte gelişmesinin sonucu olarak gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler yoğun bir rekabet içerisindedirler. Ülkeler arasında yaşanan yoğun rekabet nedeniyle turizm pastasından pay alabilmek, ülkeler açısından artan talebe rağmen zor olabilmektedir. Turistlerin taleplerindeki değişimler ile birlikte oluşan yeni turizm eğilimlerinden olan bisiklet turizmine katılım talebi son yıllarda artmaktadır (Hamilton ve Wichman, 2018). Doğal ortamı olumsuz olarak en az etkileyen turizm aktivitelerinden olan bisiklet turizmi, oluşturduğu katma değer ile destinasyonların çekiciliğine katkı sağlamaktadır. Bisiklet turizmi potansiyeline sahip olan destinasyonların oluşturdukları turizm ürünleri ile turizm sektörünün hedeflerine ulaşabilmesi mümkün olmaktadır. Destinasyonların bisiklet turizmine katılmak isteyen turistlerin isteklerine göre ürünler hazırlayarak sunmaları, pazarlama ve tanıtımda kullanmaları önemlidir (Zhou, 2020).

Bisiklet turizmi, kitle turizm hareketleri içinde bulunmayan fakat turistlerin özel ilgi turizmi kapsamında son yıllarda yöneldiği turizm çeşididir. Destinasyonlar açısından, kitle turistlerinin dışında farklı turistleri çekebilmek için bisiklet turizmi önemli olmaktadır. Bisiklet turizm pazarının gerçeklerinin iyi anlaşılması, festival ve etkinliklerle çeşitlendirilmesi gerekmektedir (Faulks vd., 2007). Bisiklet turizmi, sürüşün yapıldığı destinasyonlara ve o bölgede yaşayan yerel halka, sosyal, ekonomik ve çevresel değerler açısından katkılar sağlayan, belirli tarih aralıklarında yapılan ulusal veya uluslararası etkinlikler olarak son yıllarda yoğun ilgi görmektedir (Ritchie vd., 2010). Bisiklet ile yapılan kısa süreli turlar, hafta sonları yakın çevrelere bisiklet ile yapılan geziler ve acenteler tarafından planlanan organizasyonlar, bisiklet turizmi kapsamında değerlendirilmektedir (Pratte, 2006). Bisiklet turizminde turistlerin yaşadıkları yerden mesafe olarak en az 40 kilometre veya dört saat uzaklığa gitmesi, bir kişi ya da grup olarak tatillerinde veya boş zamanlarında aktiviteyi gerçekleştirmeleri esastır (Lamont, 2009).

Bisiklet turizmine katılımlar günübirlik yapılabildiği gibi konaklamalı bir şekilde de gerçekleştirilebilmektedir (Ritchie, 2010). Bisiklet turizmi süre olarak bir gün, bir günü aşan veya bir günden daha kısa sürelerde yapılabilmektedir (Lumsdon, 1996). Turistler, günübirlik bir etkinliğe katılmaları esnasında yiyecek içecek ve diğer turistik ürünleri kullanarak bisiklet turizmi kapsamında olumlu ekonomik etki oluşturmaktadır (Lamont, 2009). Temel aktivite olarak bisikletin kullanıldığı, günübirlik veya konaklamalı olarak yapılan faaliyetlere bisiklet turizmi denilmektedir. Bu araştırma Sakarya ilinin bisiklet turizmi potansiyelinin belirlenmesi ve analizinin yapılmasını amaçlamaktadır. Çalışma Sakarya'nın bisiklet turizmi açısından turizm sektöründe bugün ile gelecek yıllar arasında beklenen büyümeyi destekleme konusunda fayda sağlayabilir. Araştırma kapsamında bölümler aşağıdaki gibi düzenlenmektedir; Bisiklet turizmi kavramı, çeşitleri, uygulamaları ve ekonomik etkileri, yöntem başlığı altında araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, evren ve örneklem, çalışma bölgesi, işlem ve veri analizi olarak açıklanmaktadır. Daha sonra bulgular başlığı altında elde edilen verilerden oluşturulan tablolar, fotoğraflar ve veriler konusunda bilgiler verilmektedir. Çalışma tartışma, sonuç ve öneriler ile sonlandırılmaktadır.

Bisiklet Turizmi Kavramı

Niş pazar olarak yerel bölgelerde ve ülke genelinde yaşayan halklara çeşitli sosyal, ekonomik ve çevresel faydalar sağlayan turizm türüne bisiklet turizmi denilmektedir. Destinasyonlara yönelik tatil, eğlence, spor, rekreasyon uygulamaları kapsamında yapılan, aktif veya pasif olarak katılımın sağlandığı konaklamalı veya konaklamasız faaliyetlerdir (Faulks, 2010). Bir bölgede bisiklet turizminin yapılabilmesi için çekim gücü oluşturan unsurlara sahip olması, etkinliğin yapılabilmesi için gereken altyapı ve üstyapı imkânlarının hazır olması gerekmektedir. Bisiklet ile ilgili organizasyonların yapılabilmesi için yol parkurlarının çizilmesi trafik önlemlerinin alınması gerekmektedir. Bisiklet turizmi, yapıldığı çekim yerlerine turizm açısından önemli faydalar sağlamaktadır (Ardahan ve Mert, 2014). Bisiklet turizmi kapsamında yapılan etkinliklerde yapıldığı bölgeye ekonomik olarak önemli katkılar sağlamaktadır. Ekonomik etkinin 2021 yılı rakamlarına göre Avrupa'da 45 milyar avro, Amerika'da 135 milyar dolar olduğu belirtilmektedir (ACA, 2021). Zorluklarına rağmen, bisiklet turizmi kapsamında düzenlenen etkinliklere, turistler tarafından yoğun ilgi gösterilmektedir. Bu anlamda başta Avrupa ve Amerika olmak üzere tüm dünyada bisiklet turizmine yönelik yatırımlar, yeni rotalar ve etkinliklerin oluşturulması faaliyetleri sürekli artmaktadır (Çelik Uğuz ve Özbek, 2018). Dünyadan ve Türkiye'den bisiklet temalı etkinliklere aşağıdaki faaliyetler örnek olarak gösterilmektedir (Türkmen, ve Gökdemir, 2021);

- Fransa Bisiklet Turu
- Dünya Bisiklet Festivali (Avusturya)
- Sedona Dağ Bisikleti festivali (USA)
- The Sea Otter Klasik Bisiklet Festivali (USA)
- Cape Town Bisiklet Turu (Güney Afrika)
- Büyük Viktorya Bisiklet Turu (Avustralya)
- Santos Bisiklet Festivali
- Cumhurbaşkanlığı Bisiklet Turu
- Kapadokya Bisiklet Festivali
- Bodrum Bisiklet Turu
- Voleturk Grand Fondo Çeşme
- Malatya Uluslararası Bisiklet Festivali
- Gökova Bisiklet Turu
- İzmir Bisifest Karşıyaka
- Kale Çanakkale Bisiklet Festivali

Bisiklet turizminin sahip olduğu farklı dinamikler sebebiyle, yeni iş alanları oluşturma, kırsal bölgelerin kalkınmasını destekleme, turistik ürün çeşitliliği oluşturma, destinasyonların geliştirilmesi gibi etkilerinin olduğu bilinmektedir (Duran vd., 2018). Bisiklet, ulaşım, spor, eğlence ve kültür aktivitelerinde kullanılan bir araç olarak dünyada, bisiklet turizminin temel uygulama aracıdır. Dünyada bisiklet turizminin gelişme göstermesiyle turizmi teşvik edici uygulamalar artmaktadır. Bisiklet turizmi aktiviteleri çevreye duyarlı, kültürel değerlerin korunmasını destekleyen, yerel halka katkı sağlayan etkinlikler olarak sürdürülebilir turizmin gelişmesinde

önemli fırsatlar sağlamaktadır. Bisiklet turizmi trafik sıkışıklığını azaltma ve çevre kirliliğini önleme konusunda olumlu katkılar sağlamasıyla, sürdürülebilir turizm açısından önemli kabul edilmektedir. Bisiklet turizmi faaliyetleri çevre ve kültürel mirası koruma konusunda etkileriyle de yerel işletmeleri desteklemektedir.

Bisiklet Turizmi Çeşitleri

Bisiklet turizminin çeşitlendirilmesinde, etkinliğin yapılış şekli ve yapılış süresi gibi unsurlar dikkate alınırken, kapsamına bakılarak hangi etkinliğin hangi kapsamda yapıldığına dikkat edilmesi önemlidir. Bu kapsamda gerçekleştirilen aktivitelerin hangi bisiklet turizmi kapsamına alınacağı ve değerlendirileceği konusunda sınırlamaların olmaması, ayırım yapılmasını güçleştirmektedir. Bisiklet turizmine ilgi gösteren turistlerin farklı tipolojilerden oluşması nedeniyle çok çeşitli taleplerin oluştuğu görülmektedir. Bisiklet turizminin çeşitlerinin tespit edilmesi pazarlama ve stratejik planlamaların sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi, turist taleplerinin daha etkili bir şekilde cevaplanabilmesi açısından önemli olmaktadır (Simonsen ve Jorgenson, 1998). Bisiklet turizminde rekreasyonel bisikletçilerinin gerçekleştirdikleri türler açısından beş farklı aktiviteden bahsedilmektedir. Bu aktiviteler; kısa gününbirlik turlar, bisiklet kiralayarak yapılan katılımlar, planlı grup turları, bisiklet turu tatilleri ve gruplar halinde gerçekleştirilen organize turlar olmaktadır. Aktivitelerin çeşitliliği, bisiklet turizmini kategorize etmede ve bisiklet turizmi ile rekreasyonel bisikletçilik arasındaki farkları belirlemede kullanılmaktadır (Güvenç, 2022).

Bisiklet turizmi farklı yönleri ve çeşitleriyle özel ilgi turizmi faaliyetleri kapsamında değerlendirilmektedir. Burada önemli olan bisiklet turizmi aktivitesinin nerede, nasıl ve ne amaçla yapıldığı konusudur. Bisiklet turizmi çeşitleri konusunda kesin sınırların belirlenmesinin zorluğu nedeniyle esnek bir bakış açısı ile konuya bakılması, daha objektif değerlendirmeler yapılmasını gerektirmektedir. Bisiklet turizmi katılımcılarının deneyim, risk, uzmanlık ve bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bisiklet kullanımı için gereken bu özelliklere bağlı olarak bisiklet turizmi aşağıdaki gibi çeşitlendirilmektedir (Çelik Uğuz ve Özbek, 2018);

- Gününbirlik Bisiklet Turları (Konaklamasız gününbirlik yapılan)
- Planlı Bisiklet Turları (Organize bireysel veya grup olarak)
- Bisiklet Amaçlı tatiller (Amaçlı tatil olan bisiklet organizasyonları)
- Bisiklet Etkinlikleri (İzleyicilerin pasif olarak katıldığı etkinlikler)
- Bisiklet Kiralayarak Katılımlar (Gününbirlik bisiklet kiralama etkinlikleri)

Bisiklet Turizmi Uygulamaları

Avrupa ülkeleri, bisiklet turizmini potansiyel olarak karlı, doğa dostu ve sürdürülebilir bir turizm olarak görmektedir. Avrupa ülkelerinin birçoğunda, bisiklet turizmine yönelik talebi karşılamak ve olumlu katkılar sağlamak için bisiklet rotaları oluşturulmuş ve oluşturulmaya devam edilmektedir. Avrupa ülkelerinde bisiklet yollarının planlanmasında ve ulaşım politikalarının oluşturulmasında bisiklet ağlarının geliştirilmesi desteklenmektedir (Chang ve Chang, 2003). Bisiklet turizmi altyapısının önemi gittikçe artarken bu konuda en fazla yatırım yapan ülke Almanya olmaktadır. Almanya ve Avusturya'da en çok talep gören yerler EuroVelo

rotalarıdır. Avrupa’da iyi tasarlanmış tematik rotaların oluşturulması talebin bu bölgelere yönelmesini sağlamaktadır. Avrupa ülkelerinin politika hedeflerinde, bisiklet ve bisiklet turizmi faaliyetleri, yalnızca ulaşım ve çevre açısından değil bunun yanında sağlık, sanayi, istihdam ve sosyal alanlarını da kapsayan aktiviteler olarak kabul edilmektedir (Neun and Haubold, 2016).

Avrupa ülkelerini örnek alarak, Türkiye’de bisiklet kullanımını yaygınlaştırmak ve bisiklet turizmi bilincini yerleştirebilmek adına Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tüm şehirlerde bisiklet altyapısı yatırımlarını desteklemektedir. Çevre bakanlığı bisiklet turizmi ile ilgili yapılan projelere kredi veya hibe olarak destek sağlamaktadır. Çevre bakanlığının projeleri kapsamında Konya ve Sakarya illeri pilot il olarak seçilerek bisiklet yolları planlamaları yapılmaktadır. Sakarya ve Konya illerinin dışında Antalya, İzmir, İstanbul ve Eskişehir gibi illerde de bisiklet yolları ile ilgili projeler gerçekleştirilmektedir. Konya ulaşım ve gezi amaçlı 447 kilometre bisiklet yolu ağı ile en çok bisiklet kullanılan, akıllı bisiklet uygulamalarının halkın hizmetinde olduğu, akıllı konumlandırma hizmetine sahip olan il olarak öne çıkmaktadır. Konya ilinde bisiklet yollarının güvenliğini sağlamak adına filmler hazırlanarak halkın bisiklet turizmi bilinci geliştirilmeye çalışılmaktadır (www.konya.bel.tr). Sakarya ilinin pilot il seçilmesinin nedeni bisikletin ulaşım açısından toplu taşımayla bütünleşik kullanılabilmesidir. Sakarya’da yerel yönetimlerin katkısı ile her yıl bisiklet yolları altyapısı ve uzunluğu sürekli geliştirilmekte ve artırılmaktadır. Sakarya’da yapılan Ayçiçeği bisiklet vadisi bölgesi bisiklet turizmi açısından ili önemli konuma getirmektedir (www.sakarya.bel.tr). Bisiklet altyapısının oluşturulmasında, özel sektör ve kamu kurumlarının işbirliği yapması ile başarılı sonuçlar elde edilmektedir.

Bisiklet Turizminin Ekonomik Etkileri

Bisiklet turizmi, katılımcı turistlere yeni deneyimler sağlamak amacıyla küçük veya büyük organizasyonlar şeklinde düzenlenen, sosyalleşme, eğlence ve keşif amaçlı etkinliklerdir. Bisiklet turizmi aktiviteleri, bir bölgede başlayarak farklı bölgelerde devam edebilen farklı zaman dilimlerinde gerçekleştirilen etkinlikler olarak, yapıldığı bölgelerin gelişimine ve pazarlamasına destek olmaktadır (Getz ve Page 2016). Bisiklet turizmi faaliyetleri, bölge halkının yaşamının kalitesine olumlu katkılar sağlamaktadır (Kim ve Petrick, 2005). Bisiklet aktiviteleri ve kullanımı doğal kaynaklara gösterdiği hassasiyet, ulaşım harcamalarını düşürmesi ve esneklik sağlaması ile gerçekleştirilen bölgeye ekonomik canlılık getirmektedir (Öztaş vd., 2014). Bisiklet turizmi gerçekleştirildiği bölgelere sağladığı ekonomik faydaların yanında, stratejik kalkınma politikaları açısından da fırsatlar oluşturmaktadır. Bisiklet turizmi öncelikli olarak gerçekleştirilen bölgeye ekonomik katkılar sağlarken dolaylı olarak kırsal bölgelerde yaşayan halklara da katkılar sağlamaktadır (Sustrans, 2015). Bisiklet turizminin ekonomik etkilerinin ölçümü ve verilerin tespitinde oluşan belirsizliklere rağmen bu turizm çeşidinin ekonomik açıdan önemli fırsatlar oluşturduğu söylenebilir (Güvenç, 2022).

Bisiklet turizmi faaliyetleri, ilk yıllarda kırsal alanlarda yürütülen aktiviteler olarak ortaya çıkmışken günümüzde eğlence amaçlı faaliyetler olarak da benimsenmektedir. Bisiklet turizmine olan ilginin artması neticesinde, çekicilik özelliklerine sahip destinasyonlar arasında yoğun rekabetin tüm dünya geneline yayıldığı görülmektedir. Yaşanan rekabette coğrafi, doğal ve kültürel çekicilik unsurlarına sahip olan destinasyonlar,

gelen turistik talebin oluşturduğu ekonomik etkilerden yararlanmaktadır (Duran vd., 2018). Avrupa ülkelerinde bisiklet turizminin oluşturduğu ekonomik değer ve hacmin büyüklüğünün yaklaşık 50 milyar avro olduğu, oluşan seyahat sayısının ise 2.5 milyar ulusal veya uluslararası gezi olduğu tahmin edilmektedir. Avrupa bölgesinde oluşan bu ekonomik katkıya karşılık Amerika’da bisiklet turizmi ile ilgili satışların yıllık yaklaşık 100 milyar dolara ulaştığı tahmin edilmektedir. Bu tahminlerde bisiklet turizminin oluşturduğu perakende satış hareketleri ile rekreasyon hareketlerinin oluşturduğu istihdam olanaklarının katkısının olduğu da öngörülmektedir (Weston vd., 2012).

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırma, doküman analizi, gözlem ve görüşme gibi veri toplama yöntemlerinin kullanılarak, oluşan algıların ve olayların doğal ortamında gerçekçi bir biçimde ortaya koyulması ve sürecinin izlendiği bir araştırma türüdür. Nitel araştırmaların amacı, katılımcıların verdiği cevaplara göre konuyu analiz ederek, derinlemesine bilgi sunmak ve farklı bakış açılarını çalışmada aktarabilmektir. Nitel araştırmada oluşturulan örneklem üzerinden genellemelerin çıkarılmasından ziyade, tespit edilen konuların detaylı bir şekilde incelenerek farklı bakış açılarının ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Çalışmanın konusu olan Sakarya’nın bisiklet turizmi ile ilgili yeterli çalışmanın olmamasından kaynaklı, keşfedici bir çalışmanın yapılması gerektiğinden nitel bir çalışma yapılması zorunluluğu oluşmuştur. Çalışmada katılımcılar ile yarı yapılandırılmış soru formu kullanılarak, 10 Mart 2023-10 Nisan 2023 tarihleri arasında ortalama 30-45 dakika arası görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmada katılımcılar ile yapılan görüşmede cevabı aranan sorular şunlardır;

- Bisiklet Turizminin Ekonomik Etkileri Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?
- Sakarya’nın Bisiklet Turizmi Potansiyeli Konusunda Önemli Unsurlar Nelerdir?
- Sakarya’nın Bisiklet Turizmi Potansiyeli Açısından Çekim Unsurları Nelerdir?
- Sakarya’nın Bisiklet Turizmi Altyapı ve Üstyapı Olanakları Konusunda Düşünceleriniz nelerdir?
- Sakarya’nın Bisiklet Turizmi Potansiyelinde Olumsuz Değerlendirmeleriniz varsa Düzeltmesi Konusunda Düşünceleriniz Nelerdir?
- Sakarya’nın Bisiklet Turizmi Potansiyelinin Daha İyi Değerlendirilmesi Konusunda Önerileriniz Nelerdir?

Çalışma Grubu

Çalışmanın amacı doğrultusunda, çalışma grubu olarak Sakarya’daki bisiklet turizmi konusunda uzmanlar ve paydaşlar tercih edilmiştir. Paydaşlar; yerel yöneticiler, meslek kuruluşu temsilcileri, aktivistler, etkinlik organizatörleri, rehberler, seyahat acenteleri temsilcileri ve otel yöneticilerinden oluşmaktadır. Bisiklet turizmi konusunda uzmanlar ise; spor bilimleri akademisyenleri, turizm akademisyenleri ve rota planlayıcılarından oluşmaktadır.

Veri Toplama

Çalışmada veri toplama tekniği olarak görüşme yöntemi kullanılmıştır. Bisiklet turizmi ile ilgili Sakarya Büyükşehir Belediyesi çalışanları ile görüşme yapabilmek için 03.04.2023 tarihinde 56551108 numaralı dilekçe ile başvuru yapılmış ve dilekçeye 04.04.2023 tarihinde 36496569 numaralı resmi yazı ile olumlu cevap verilmiştir. Olumlu cevap yazısına istinaden Sakarya Büyükşehir Belediyesi çalışanları ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme yöntemi ile birlikte doküman incelemesi ve gözlem gibi destekleyici veri toplama yöntemleri kullanılmıştır. Görüşme tekniği, en fazla kullanılan yöntemlerden birisi olarak karşılıklı iletişim ve etkileşimin en iyi şekilde gerçekleştiği deneyimlerin, algıların, tutumların, tepkilerin ve yorumların en iyi şekilde aktarılabilirdiği yöntemdir. Görüşme formu, araştırmacıya ve katılımcıya sağladığı esneklikler nedeniyle yarı yapılandırılmış biçimde altı sorudan oluşturulmuştur. Çalışmanın verileri 10 Mart 2023-10 Nisan 2023 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemi kullanılarak 12 katılımcı ile yapılmıştır. Çalışmanın başlangıcında görüşme süresi olarak 30-45 dakika süre tespit edilmişken sürenin uzamasıyla araştırmacı ile katılımcı arasında güven oluşturduğundan, geçerliliği artıran verilerin toplanması desteklenmiştir (Çelik vd., 2020). Katılımcılar ile ilgili bilgiler aşağıdaki tablo1’de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Tanıtıcı Bilgiler

Kodu	Meslek	Cinsiyet	Eğitim	Yaş
K1	Bisiklet Tesisi Yöneticisi	E	Ön lisans	35
K2	Bisikletli Turizm Uzmanı	E	Doktora	45
K3	Bisiklet Dostu Otel Yöneticisi	K	Lisans	42
K4	Bisikletli Turist Rehberi	E	Ön lisans	50
K5	Seyahat Acentesi Yetkilisi	K	Ön lisans	52
K6	Turizm Akademisyeni	K	Doktora	46
K7	Bisikletli Turist Rehberi	E	Lisans	46
K8	Spor Bilimleri Akademisyeni	K	Doktora	51
K9	Bisikletli Turizm Uzmanı	E	Yüksek Lisans	44
K10	Aktivist	K	Yüksek Lisans	38
K11	Bisiklet Yolları Şube Yöneticisi	E	Lisans	47
K12	Turizm Akademisyeni	K	Doktora	45

Grubun altısı erkek, altısı ise kadın katılımcı iken yaş Aralığı 35-52 olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların özellikle turizm ve bisiklet turizmi konusunda yöneticilik yapan veya konu ile ilgisi olduğundan emin olunan ve bisiklet turizmi hareketlerini gözlemleyebilen meslek gruplarından olmasına özen gösterilmiştir. Buna göre katılımcılardan bir kişi bisiklet dostu otel yöneticisi, bir kişi seyahat acentesi yetkilisi, bir kişi bisiklet tesisi yöneticisi, iki kişi bisiklet turizmi uzmanı, iki kişi turizm akademisyeni, iki kişi bisikletli turist rehberi, bir kişi spor bilimleri akademisyeni, bir kişi aktivist ve bir kişi ise bisiklet yolları şube yöneticisi olarak faaliyet göstermektedir. Eğitim düzeyi olarak katılımcıların iki kişi yüksek lisans, dört kişi doktora, üç kişi lisans, ve üç kişi lise ön lisans mezunudur.

Çalışma Bölgesi

Sakarya ulaşım olanakları açısından sahip olduğu avantajlar ve yakın çevresinde bulunan kalabalık şehirlerin bulunması ile turizm talebi açısından önemli bir çekim gücü potansiyeline sahiptir. Ulaşım ve kalabalık şehirlere

yakınlığının yanında coğrafi özellikleri, doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel değerleri ile Sakarya önemli avantajlara sahip konumdadır. Sakarya ili, kuzeyinde Karadeniz, batısında Kocaeli ve Bursa, Doğusunda Düzce ve Bolu ile Güneyinde Bilecik illerine sınır komşusudur. Sakarya konumu açısından sınırı olmamakla beraber İstanbul, Kocaeli, Bursa Ankara ve Eskişehir gibi önemli ve kalabalık nüfusa sahip şehirlerden oluşacak turizm talebi ile ilgili ulaşımda yakın konumda bulunmaktadır.

Harita 1. Sakarya Haritası (Yalçın, 2019).

Sakarya sahip olduğu konum ile karayolları ve demiryollarının geçiş güzergâhında yer alarak turizm hareketliliğinin gerçekleşmesinde önemli bir unsur olan ulaştırma sistemlerinin bağlantısını avantaja çevirmektedir. Sakarya, hava ulaşımı açısından havaalanına sahip olmamasına rağmen Kocaeli ve İstanbul illerindeki havaalanları kullanılabilir. Karadeniz kıyısının sahip olduğu sahil varlığının gelecek turizm planlamalarında yer alarak deniz yolu taşımacılığı ile İstanbul gibi büyük bir potansiyele bağlanması yararlı olabilecektir.

İşlem

Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 10.03.2023 tarih ve E-26428519-044-78110 sayılı izin ile alınan etik kurul onayından sonra veriler Sakarya'da yüz yüze toplanmıştır. Katılımcıların birbirlerinden karşılıklı etkilenmelerinin önüne geçmeyi hedeflemek için farklı yer ve zaman dilimlerinde görüşmeler yapılarak, katılımcılar seçilmiştir.

Veri Analizi

Çalışma ile ilgili yapılan yüz yüze görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler betimsel analiz yöntemiyle düzenlenerek tahlil edilmiş ve özetlenerek sunulmuştur. Çalışmada Sakarya ili Bisiklet turizmi potansiyeli konusunda katılımcılara çeşitli sorular yöneltilerek çalışma konusu ile ilgili bakış açılarının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışmada gözlem ve yüz yüze görüşmeler bizzat yazarın kendisi tarafından yapılmıştır.

Çalışmada yönlendirme yapılmaması ve yansız bir değerlendirme yapmak için görüşmelerde esneklik gösterilerek, ayrıntılı ve derinlemesine bilgi toplamak amaçlanmıştır. Çalışmada güvenilirliği desteklemek amacıyla katılımcılar ile ilgili bilgiler ve görüşmelerin detayları açıklanarak analizin tamamlanması sağlanmıştır. Araştırmada katılımcılar K1,K2,,.....K12 şeklinde ifade edilmiştir.

BULGULAR

Bisiklet turizmi son yıllarda yaygınlaşmaya başlayan bir turizm türü olarak en eski motorsuz ulaşım araçlarındandır. Bisiklet turizmi performansı geliştirirken tabiatı keşfetmenin zevki ile bütünleşmeyi sağlamaktadır. Sakarya'nın birçok bölgesi bisiklet turları yapmaya elverişli olup, yaylaları, il ormanı tabiat parkı, Poyrazlar gölü ve Ayçiçeği Bisiklet vadisi turizm potansiyeli olan yerlerdir. Sakarya sahip olduğu yüksek coğrafi yapısı ile özellikle dağ bisikleti sevenlere ilginç rotalar sunmaktadır. Sakarya şehir merkezi ve çevresinin ovada kurulması nedeniyle bisiklet sporu yerli halkın yaygın olarak tercih ettiği aktivitelerdendir. Sakarya'nın sahip olduğu ilçe ve köy yolları ile yaylaları arasındaki rotalar aşağıdaki şekildedir (Sakarya TTMP);

- Sakarya - Keremali Yaylası-Çamlıca Gölü Bisiklet Rotası(15,71 km)
- Sakarya - Soğucak Yaylası Bisiklet Rotası (12,62 km)
- Sakarya - Maden Deresi Bisiklet Parkuru (20,31 km)
- Sakarya - Küçük Boğaz Bisiklet Parkuru (6,02 km)
- Sakarya - Acarlar Longozu Bisiklet Parkuru (14,09 km)
- Sakarya - Yeni Mahalle Bisiklet Parkuru (6,04 km)
- Sakarya - Harmantepe Kalesi Bisiklet Parkuru (22,8 km)
- Sakarya - Küçük Akgöl Bisiklet Parkuru (16,05 km)
- Sakarya - Çaltıcak Gölü Bisiklet Parkuru (16,05 km)
- Sakarya - Çaltıcak Gölü Bisiklet Parkuru (13,26 km)
- Sakarya - Sakarya Köprüsü Bisiklet Parkuru (6,55 km)
- Sakarya - Sakarya Park Bisiklet Parkuru (5,18 km)
- Sakarya - Kent Ormanı, Macerapark, Kahraman Baba Türbesi Bisiklet Parkuru (10,25 km)
- Sakarya - Yenikent Park Bisiklet Parkuru (12,13 km)
- Sakarya -Serdivan Gölpark Bisiklet Parkuru (10,05 km)
- Sakarya - Sapanca Sahili Bisiklet Parkuru (17,66 km)
- Sakarya – Sapanca Gölbaşı Park Bisiklet Parkuru (11,79 km)
- Sakarya - Justinianos Köprüsü (Beşköprü) Bisiklet Rotası (4,24 km)
- Sakarya - Doğançay Şelalesi Bisiklet Rotası (10,77 km)
- Sakarya - Poyrazlar Gölü Bisiklet Rotası (9,81 km)

Resim 1. Doğa Bisikleti (Google.com).

Çalışma kapsamında görüşmecilerden elde edilen verilerin temaları belirlenerek temalara göre oluşturulan kategorilerin dağılımı tablo 2’de gösterilmektedir. Sakarya ili bisiklet turizmi potansiyeli konusu ile ilgili tabloya göre oluşturulan temalar; bisiklet turizminin ekonomik etkileri, potansiyeli unsurları, çekim özellikleri, altyapı ve üst yapı olanakları, potansiyel eksiklikleri ve öneriler olarak tespit edilmektedir. Tabloya göre oluşturulan Bisiklet Turizminin Ekonomik Etkileri temasına bağlı alt kategoriler; Tanıtım desteği Sağlaması, Sağlık Giderlerinin Azalmasını Sağlaması, Ekonomik Hareketlilik Sağlaması, Ekonomik Çeşitlilik Sağlaması, Kırsal kalkınmayı Desteklemesi, Turistik harcamaların Artışının Ekonomiye Olumlu Katkı Sağlaması, Turizmin Tüm Yıla Yayılmasını Sağlaması ve Yeni İstihdam Olanakları Sağlamasıdır. Bisiklet Turizmi Potansiyeli Unsurları temasını oluşturan alt kategoriler; Coğrafi Yapı ve Konum, Bisiklet Yolları ve Rotaları, Turizm Altyapısı, Lojistik Olanakları, Fiyat Avantajları (Diğer Destinasyonlara Göre), İklim Koşulları ve Toplumun Bisiklet Turizmi Farkındalığıdır.

Bisiklet Turizmi Potansiyeli Çekim Özellikleri temasını oluşturan alt kategoriler; Sahip Olunan Doğal Güzellikler, Sahip Olunan Tarihi eserler, Sahip Olunan Kültürel Değerler, Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetler ve Sahip Olunan Coğrafi Çeşitliliğidir. Bisiklet Turizmi Potansiyeli altyapı ve üstyapı olanakları temasını oluşturan alt kategoriler; Bisiklet Yolları, Teknik Servis, Park Yerleri, Bisiklet Rotaları, Sağlık Hizmetleri ve Turizm İşletmelerinin Hizmetleridir. Bisiklet Turizminin Olası Potansiyel Eksiklikleri temasını oluşturan alt kategoriler; Altyapı ve üstyapı Eksikleri Giderilmelidir, Bisiklet Kültürü geliştirilmelidir, Devlet Desteği Artırılmalıdır, Nitelikli Çalışan Eksikliği Giderilmelidir, Çevre Kirliliği Konusunda Tedbirler Alınmalıdır, Güvenlik Sorunları Düzeltilmelidir, Tanıtım ve Pazarlama Eksikliği Giderilmeli olarak belirlenmektedir. Bisiklet Turizmi Potansiyeli Konusunda Öneriler temasını oluşturan alt kategoriler; Planlama ve Politikalar Güncellenerek Geliştirilebilir, Bisiklet Kültürünü geliştirmek için Eğitim Programları Düzenlenebilir, Tanıtım ve Pazarlama Konusunda Çalışmalar Artırılabilir, Yerel Turizm Hareketliliği Artıran Çalışmalar Desteklenebilir, Devlet Desteğini Artırma Amaçlı Projeler Geliştirilebilir, Altyapı ve Üstyapı Çalışmaları artırılabilir, Güvenlik Tedbirleri Artırılabilir ve Uluslararası Tanıtım Amaçlı Fuarlara Katılım Sağlanabilir olarak belirlenmektedir.

Tablo 2. Temalara Göre Oluşturulan Kategorilerin Dağılımı

Temalar	Kategoriler
Bisiklet Turizminin Ekonomik Etkileri	Tanıtım desteği Sağlaması Sağlık Giderlerinin Azalmasını Sağlaması Ekonomik Hareketlilik Sağlaması Ekonomik Çeşitlilik Sağlaması Kırsal kalkınmayı Desteklemesi Turistik harcamaların Artışının Ekonomiye Olumlu katkı Sağlaması Turizmin Tüm Yıla Yayılmasını Sağlaması Yeni İstihdam Olanakları Sağlaması
Bisiklet Turizmi Potansiyeli Unsurları	Coğrafi Yapı ve Konum Bisiklet Yolları ve Rotaları Turizm Altyapısı Lojistik Olanakları Fiyat Avantajları (Diğer Destinasyonlara Göre) İklim Koşulları Toplumun Bisiklet Turizmi Farkındalığı
Bisiklet Turizmi Potansiyeli Çekim Özellikleri	Sahip Olunan Doğal Güzellikler Sahip Olunan Tarihi eserler Sahip Olunan Kültürel Değerler Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetler Sahip Olunan Coğrafi Çeşitlilik
Bisiklet Turizmi Altyapı ve Üstyapı Olanakları	Bisiklet Yolları/Teknik Servis Park Yerleri Bisiklet Rotaları Sağlık Hizmetleri Turizm İşletmelerinin Hizmetleri
Bisiklet Turizminin Olası Potansiyel Eksiklikleri	Altyapı ve üstyapı Eksikleri Giderilmelidir Bisiklet Kültürü geliştirilmelidir Devlet Desteği Artırılmalıdır Nitelikli Çalışan Eksikliği Giderilmelidir Çevre Kirliliği Konusunda Tedbirler Alınmalıdır Güvenlik Sorunları Düzeltilmelidir. Tanıtım ve Pazarlama Eksikliği Giderilmelidir
Bisiklet Turizmi Potansiyeli Konusunda Öneriler	Planlama ve Politikalar Güncellenerek Geliştirilebilir Bisiklet Kültürünü geliştirmek için Eğitim Programları Düzenlenebilir Tanıtım ve Pazarlama Konusunda Çalışmalar Artırılabilir Yerel Turizm Hareketliliği Artıran Çalışmalar Desteklenebilir Devlet Desteğini Artırma Amaçlı Projeler Geliştirilebilir Altyapı ve Üstyapı Çalışmaları artırılabilir Güvenlik Tedbirleri Artırılabilir Uluslararası Tanıtım Amaçlı Fuarlara Katılım Sağlanabilir

Tablo 3. Sakarya’da Bisiklet Turizminin Ekonomik Etkileri Konusunda Katılımcı Görüşleri

Bisiklet Turizminin Ekonomik Etkilerine Yönelik Değerlendirmeler Evet (+) Hayır (-) Fikrim Yok (x)	Tanıtım Desteği Sağlaması	Sağlık Giderlerini Azalmasını Sağlar	Ekonomik Hareketlilik Sağlaması	Ekonomik Çeşitlilik Sağlaması	Kırsal Kalkınmayı Desteklemesi	Ekonomiye Olumlu Katkı Sağlaması	Turizmin tüm Yıla yayılmasını Sağlaması	Yeni İstihdam Olanakları Sağlaması
	Katılımcı 1	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 2	+	+	+	+	+	+	-	+
Katılımcı 3	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 4	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 5	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 6	+	+	+	+	+	+	+	+

Katılımcı 7	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 8	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 9	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 10	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 11	+	+	+	+	-	+	-	+
Katılımcı 12	+	+	+	+	-	+	+	+

Katılımcıların bisiklet turizminin ekonomik etkilerine yönelik değerlendirmelerine göre tüm katılımcılar tanıtım desteği, ekonomik hareketlilik, ekonomik çeşitlilik olumlu katkı ve istihdam olanağı oluşturması gibi kategorilerde bisiklet turizmini olumlu olduğu yönünde fikir birliğine varmışlardır. İki katılımcı kırsal kalkınmayı desteklediği fikrine katılmadıklarını belirtirken, iki katılımcı tüm yıla yayılması konusuna katılmadıkları yönünde beyanda bulunmuşlardır. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

K4: *“Bisiklet turistlerinin diğer turistlere göre farklılığı var. Normal turistler hep aynı destinasyonlara giderken bisiklet turisti farklı birçok yere giderek yaptığı harcamayı daha geniş kitlelere dağıtabiliyor. Bir otele giden turist sadece otel ve acente ağırlıklı harcama yaparken bisiklet turisti daha adil bir dağıtım gerçekleştiriyor”*

K6: *“Bisiklet turizmi yerel halkın kalkınmasını destekliyor. Turizm faaliyetlerinin sahiller, ören yerleri ve oteller gibi kitle turizmiyle bağlantılı yerlere yoğunlaşması nedeniyle kırsal kalkınmaya katkısı sınırlı olmaktadır. Bisiklet turisti ise bireysel veya topluluklar halinde en uzak kırsal köylere rahatça gidebileceği için talep oluşturarak kalkınmaya katkı sunmaktadır”*

K11: *“Bisiklet turizmine katılan insanlar gittikleri yerleri benimsedikleri için tanıtım konusunda gezdikleri yerlere katkı sunmaktadır. Sosyal medyada paylaşım yaparak diğer bisikletçilerin bölgeye gelmesini teşvik ederler. Bedavaya reklam yaparlar”*

K9: *“Bisiklet turistleri çok fazla efor sarf etmeleri için sabahdan akşama kadar bir şeyler yer içerler. İhtiyaçlarını karşılarına çıkan her hangi bir yerden karşılarlar. Çok fazla malzeme taşıyamayacağı için ihtiyaçlarını gezdikleri yerlerden karşılamak zorundadır. Ayrıca çok sayıda fotoğraf ve video çekerek paylaşımında bulunduğu zaman anlık olarak takipçilerinin bölgeye talep oluşturmasını etkileyebilmektedir”*

Tablo 4. Sakarya’da Bisiklet Turizmi Potansiyeli Konusunda Önemli Unsurlar Konusunda Katılımcı Görüşleri

Sakarya Bisiklet Turizmi Potansiyeli Önemli Unsurları Konusuna Yönelik Değerlendirmeler Evet (+) Hayır (-) Fikrim Yok (x)	Coğrafi Yapısı ve Konumu	Bisiklet Yolları ve Rotaları	Turizm Altyapısı	Lojistik Olanakları	Fiyat (Diğer Destinasyonlara Göre) Avantajı	İklim Koşulları	Toplumun Bisiklet Turizmi Farkındalığı
Katılımcı 1	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 2	+	+	+	+	+	+	-
Katılımcı 3	+	+	-	+	+	+	-
Katılımcı 4	+	+	-	+	+	+	-
Katılımcı 5	+	+	+	+	-	+	-
Katılımcı 6	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 7	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 8	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 9	+	+	+	+	+	+	+

Katılımcı 10	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 11	+	+	+	+	-	+	+
Katılımcı 12	+	+	+	+	+	+	-

Katılımcılara sorulan Sakarya'da bisiklet turizmi konusunda önemli unsurların neler olduğuna dair elde edilen verilere göre tüm katılımcılar coğrafi konum ve yapı, bisiklet yolları ve rotalar, lojistik olanaklar ve iklim koşullarının önemli olduğu konusunda hem fikir olmaktadır. Buna rağmen katılımcılardan ikisi turizm altyapısının bisiklet turizmi için önemli olmadığını belirtirken beş katılımcı toplumun bisiklet turizmi farkındalığının önemli bir unsur olmadığı yönünde açıklamaları bulunmaktadır. İki katılımcı diğer destinasyonlara göre fiyat avantajının bisiklet turizmi açısından öneminin olmadığı yönünde görüşleri bulunmaktadır. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

K1: *"Bisiklet turistleri doğal güzelliği olan yerleri ziyaret etmek isterler. Doğal ortamda gerçekleştirilen bisiklet turizminin yapılması için öncelikle gereken alt yapı ve lojistik imkânları olmazsa olmazdır diye düşünüyorum. Bütün bunların yanında tabii yerel halkın yapılan bisiklet turizmini farkındalığıyla desteklemesi önemlidir"*

K7: *"Bisiklet turisti ne kadar çok seyahat yaparsa o kadar da lojistik ihtiyaçları artacaktır. Yedek parçası, çantası, yiyeceği, içeceği gibi anlık ihtiyaçların üretilerek karşılanması yerel halkın yaşamını destekleyecektir. Yöresel lezzetlerin ön plana çıkarılarak bisiklet turistlerine sunulması ve tüketilmesi yerel halkın bisiklet turizmine bakışını olumlu etkileyerek farkındalığı sağlamada katkı sağlayacaktır"*

K10: *"Sakarya'da iklim bisiklet turizmi gerçekleştirmeye müsait. Bisiklet turizmi ile turizmin daha geniş mevsimlerde yapılması mümkün. Yüksek dağlarda belki kışın yapılmaya dahi ovalarda bisiklet turizminin yıl boyunca yapılması için başta iklim ve diğer tüm coğrafi güzellikler ve konum avantajı bulunmaktadır. Bisiklet turistleri gençlerin ilgisinin çekilmesine ve farkındalık oluşturmada katkı sağlamaktadır"*

Tablo 5. Bisiklet Turizmi Açısından Çekim Özelliklerinden Önemli Olan Unsurlar Konusunda Katılımcı Görüşleri

Sakarya Bisiklet Turizmi							
Potansiyeli Açısından Çekim							
Özelliklerinden Önemli Unsurlara							
Yönelik Değerlendirmeler							
Evet (+) Hayır (-) Fikrim Yok (x)							
	Sahip Olunan Doğal Güzellikler	Sahip Olunan Tarihi Değerler	Sahip Olunan Kültürel Değerler	Gerçekleştirilen Turistik Faaliyetler	Sahip Olunan Coğrafi Çeşitlilik		
Katılımcı 1	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 2	+	-	-	+	-	+	-
Katılımcı 3	+	-	x	-	-	+	+
Katılımcı 4	+	-	+	+	+	+	+
Katılımcı 5	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 6	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 7	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 8	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 9	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 10	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 11	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 12	+	+	x	+	+	+	+

Katılımcılara sorulan bisiklet turizmi potansiyeli açısından çekim özelliklerinden önemli olanlar konusundaki görüşlere göre sekiz katılımcının tamamı sahip olunan doğal güzellikler, tarihi değerler, kültürel değerler, gerçekleştirilen turistik faaliyetler ve coğrafi çeşitliliğin önemli olduğunu belirtmektedirler. Üç katılımcı sahip olunan tarihi değerlerin bisiklet turizmi potansiyeli açısından önemli olmadığı yönünde görüş belirtirken, iki katılımcı gerçekleştirilen turistik faaliyetler ve sahip olunan coğrafi çeşitliliğin bisiklet turizmi potansiyeli açısından çekim özelliğinin olmadığı yönünde ifadeleri bulunmaktadır. Bir katılımcının ise sahip olunan kültürel değerlerin çekim özelliği açısından önemli olup olmadığı yönünde fikrinin olmadığı şeklinde açıklaması bulunmaktadır. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

K2: *“Bence Sakarya’nın doğal güzellikleri tüm turizm türleri için gereken potansiyele sahip. Fakat sahip olduğu tarihi, kültürel değerlerinin bisiklet turizmi açısından çekim özelliği oluşturmadığını düşünüyorum. Ayrıca coğrafi çeşitlilik açısından diğer şehirlerin sahip olduklarından fazlası bence yok ”*

K12: *“Bisiklet turizmi açısından Sakarya doğal yapısı ile çok uygun bir coğrafya. Düz bir ovada zaten. Sakarya’nın bisiklet turizmi açısından doğal, tarihi çekim özellikleri yeterli fakat kültürel değerlerinin çekim özelliği oluşturup oluşturmayacağı konusunda fikrim yok gerçekten”*

K3: *“Kültürel değerlerin biz yerli halk olarak farkında değiliz ki şehir dışından ve ülke dışından insanlar bu özelliklere bakarak bisiklet turizmi açısından Sakarya’yı seçsin. Yerel kültür konusunda bilinirlik eksiklerimiz var bence. Sakarya genelinde gerçekleştirilen turistik faaliyetler konusunda hiç bilgim yok. Yapılıyor da biz mi bilmiyoruz. Bu konuya katılmıyorum. Tarihi değerlerimizin ise öncelikle yerel halka tanıtımı ve gezdirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır diye düşünüyorum. Gelen bisiklet turistinin tarihi değerler ile ilgilenerek geldiğini düşünmüyorum. Böyle bir konuda çalışma yapılması ve fikrimizin sorulması çok değerli. Bu tip çalışmaların çoğalarak devam etmesini isterim”*

Tablo 6. Sakarya Bisiklet Turizmi Altyapı ve Üstyapı Olanaklarının Yeterliliği Konusunda Katılımcı Görüşleri

Sakarya Bisiklet Turizmi							
Altyapı ve Üstyapı Yeterliliği							
Konusuna Yönelik Değerlendirmeler							
Evet (+) Hayır (-) Fikrim Yok (x)	Bisiklet Yolları	Teknik Servis	Park Yerleri	Bisiklet Rotaları	Sağlık Hizmetleri	Turizm İşletmelerinin Hizmetleri	
Katılımcı 1	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 2	-	-	-	-	-	-	-
Katılımcı 3	-	-	-	-	-	-	x
Katılımcı 4	-	+	-	+	+	-	-
Katılımcı 5	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 6	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 7	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 8	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 9	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 10	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 11	-	-	x	-	x	-	-
Katılımcı 12	+	+	+	+	+	+	+

Çalışma kapsamında katılımcılara yöneltilen Sakarya'nın bisiklet turizmi altyapı ve üstyapı olanaklarının yeterliliği konusundaki düşüncelerine yönelik soruya göre üç katılımcı hiçbir konuda yeterli olmadığını belirtirken, bunlardan birisi tuzim işletmelerinin hizmetleri konusunda fikrinin olmadığı yönünde görüşünün olduğunu ifade etmektedir. Olumsuz görüş belirten katılımcılardan birisi ise park yerleri ve sağlık hizmetleri konusunda fikrim yok şeklinde görüş belirtmektedir. Sekiz katılımcının tamamı ise soruya yönelik olumlu görüş beyan ederek Sakarya'nın bisiklet turizmi altyapı ve üstyapı olanaklarının yeterli olduğunu ifade etmektedirler. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

K5: "Sakarya bisiklet turizmi açısından bence gereken tüm altyapıya sahip diye düşünüyorum. Bisiklet yolları yapılmaya devam ediyor. Tabi daha fazla yapılmalı diye düşünüyorum. Normal trafik içinde bisikletlilerin haklarına daha fazla özen gösterecek düzenlemelere gidilmeli. Sağlık konusunda ve turizm işletmeleri açısından bence yeterliyiz. Sakarya bisiklet şehri unvanını da aldıktan sonra daha fazla kendisini geliştirecek çalışmalara yönelmelidir "

K8: "Sakarya sahip olduğu doğal güzellikleri sayesinde bisiklet rotaları oluşturmada sorun yaşamamaktadır. Bisiklet rotaları sadece yarışmalar için değil tüm bisiklet ilgililerinin yılın tamamında kullanabileceği tedbirler ile geliştirilmeli diye düşünüyorum. Eksik olarak gördüğüm konu ise oluşturulan bisiklet yollarına araç ile girilmesi ve park ederek piknik yapılmasıdır. Örneğin çark deresi kenarında bisiklet yollarında balık tutulması esnasında araç park edilmesinden kaynaklı bisikletlilerin geçişinde sorunlar yaşanmaktadır"

K2: "Bence bisiklet turizmi açısından Sakarya hiçbir yeterliliğe sahip değil. Şehir içinde araç trafiğinden ayrı tehlikesiz bir şekilde bisiklet kullanmanız mümkün mü? Park yerlerine baktığımızda hepsine bisiklet hariç tüm motosiklet araçları park edilmiş vaziyette. Park yerlerinin önünde araçların park etmesinden kaynaklı bisikletinizi park etmeniz zaten sorun oluyor. Tüm bu sorunlar temel problemler bence. Tabi temel problemlerin çözümüyle birlikte diğer altyapı ve üstyapı eksikleri zamanla düzelebilir. Şu anda çok fazla eksik ve sorun var bence"

Tablo 7. Sakarya Bisiklet Turizmi Potansiyelinin Eksikleri Konusunda Katılımcı Görüşleri

Sakarya Bisiklet Turizmi Potansiyelinin Eksikleri Konusuna Yönelik Değerlendirmeler	Altyapı ve Üstyapı Eksikleri Giderilmeli	Bisiklet Kütürü Geliştirilmelidir	Devlet Desteği Artırılmalıdır	Nitelikli Çalışan Eksikliği Giderilmelidir	Çevre Kirliliği Konusunda Tedbirler Alınmalıdır	Güvenlik Sorunları Düzeltilmelidir	Tanıtım ve Pazarlama Eksikleri Giderilmelidir
Evet (+) Hayır (-) Fikrim Yok (x)							
Katılımcı 1	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 2	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 3	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 4	+	+	+	+	+	-	+
Katılımcı 5	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 6	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 7	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 8	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 9	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 10	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 11	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 12	+	+	+	x	x	+	x

Tabloya 7'ye göre katılımcıların büyük bir kısmı (on katılımcı) bisiklet turizmi potansiyelinin altyapı ve üstyapı eksiklerinin giderilmesi, bisiklet kültürünün geliştirilmesi, devlet desteğinin artırılması, nitelikli çalışan eksikliğini giderilmesi, çevre kirliliği konusunda tedbirler alınması, güvenlik sorunları düzeltilmeli ve tanıtım ve pazarlama eksikleri giderilmeli şeklinde görüş belirtmektedir. Bir katılımcı güvenlik sorunlarının eksiklerinin bulunmadığı yönünde görüşü olurken bir katılımcı ise nitelikli çalışan, çevre kirliliği ve tanıtım ve pazarlama eksikliği gibi konularda fikir beyan etmemektedir. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

K12: *"Çevre kirliliği, nitelikli işgücü eksikliğini giderilmesi ve tanıtım, pazarlama konusundaki eksiklerin giderilmesi konularında fikrim yok. Bu konularda eksiklerin olup olmadığı konusunda fikir yürütecek bilgi ve istatistiki değerlere sahip değilim. Sadece altyapı, üstyapı, bisiklet kültürü devlet desteği ve güvenlik gibi konularda her zaman tamamen her şey yapılmış sayılmaz. Her zaman giderilmesi gereken bir eksiklik bulunur diye düşünüyorum. O nedenle bu konularda bisiklet turizmi potansiyeli açısından eksikler giderilebilir"*

K4: *"Türkiye genelinde bisiklet kullanana saygı yok. Küçüklükten itibaren özendirici çalışmalar yapılarak yeterli kaynak ve bütçe imkânları geliştirilmeli. Otobüs şoförlerini, taksicileri ve halkı eğitmek gerekir. Farkındalığın sağlanması gerekir. Bisiklet kullananlara yayaalara sağlandığı gibi pozitif ayrımcılık uygulanmalı. Halkın konuyu benimsemesi gerekir bence."*

K11: *"Türkiye'de bir konunun gelişmesi için devletin kurumlarıyla ve teşvik tedbirleriyle öncü olması şart. Bisiklet turizmi konusunda da teşvik için belediyelerin altyapı ve üstyapı uygulamalarını teşvik edecek kanuni düzenlemeler ile beraber halkın bisiklet kullanımını desteklemek için vergi oranlarında düzenlemeler yapılabilir. Bisiklet almak isteyenleri destekleyecek kalkınma ajansları destekli projeler oluşturulabilir ve öncelik verilmesi sağlanabilir"*

Tablo 8. Sakarya Bisiklet Turizmi Potansiyelinin İyi Değerlendirilmesi Konusunda Katılımcı Önerileri

Sakarya Bisiklet Turizmi Potansiyelinin İyi Değerlendirilmesi Konusuna Yönelik Öneriler Evet (+) Hayır (-) Fikrim Yok (x)	Güncel Planlama ve Politikalar Geliştirilebilir	Bisiklet Kültürü Eğitim Programları Düzenlenebilir	Tanıtım ve Pazarlama Çalışmaları Artırılabilir	Yerel Turizm Hareketliliği Çalışmaları Artırılabilir	Devlet Desteğini Artırma Projeleri Geliştirilebilir	Altyapı ve Üstyapı Çalışmaları Artırılabilir	Güvenlik Tedbirleri Artırılabilir	Uluslararası Tanıtım Amaçlı Fuarlara Katılım Sağlanabilir
Katılımcı 1	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 2	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 3	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 4	+	+	+	+	+	+	-	+
Katılımcı 5	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 6	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 7	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 8	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 9	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 10	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 11	+	+	+	+	+	+	+	+
Katılımcı 12	+	+	+	+	+	+	-	+

Katılımcıların Sakarya'da bisiklet turizmi potansiyelinin iyi değerlendirilmesi konusuna yönelik katılımcıların sadece ikisi güvenlik tedbirlerinin yeterli olduğu ve artırılması önerisine katılmadıklarını ifade etmektedirler. Katılımcıların tamamı güncel politika ve planlamaların geliştirilmesi, bisiklet kültürü eğitimlerinin düzenlenmesi, tanıtım ve pazarlama çalışmalarının artırılması, devlet destekli projelerin geliştirilmesi, altyapı ve üstyapı çalışmalarının artırılması ve uluslararası tanıtım amaçlı fuarlara katılım sağlanması konularını öneriler olarak desteklediklerini ifade etmektedirler. Konuyla ilgili bazı katılımcıların görüşleri şöyledir;

K7: *"Bisiklet ile ilgilenenler genellikle bisiklet sporu faaliyetlerini iyi takip ediyorlar. Bisiklet dergilerini takip ediyorlar. Kısa metrajlı filmler yaparak insanların sıkılmadan seyredeceği yapımlar yapmak ve izlenmesi için ortamlar oluşturmak lazım"*

K9: *"Sakarya bisiklet turizmi tanıtımında imaj oluşturacak unsurlara dikkat çekmek lazım. Ünlü bisiklet sürücülerinin davet edilmesi olabilir. Sosyal medya ünlülerinin Sakarya'da bisiklete binerek çekimler yapılması sağlanabilir. Güvenlik açısından kötü imajımız var ise güçlendirici çalışmalar yapmak gerekir"*

TARTIŞMA ve SONUÇ

Dünya genelinde bisiklet turizmi, ülkeler tarafından önemli oranlarda yatırımların yapıldığı bir turizm türüdür. Bisiklet turizmi başta Avrupa ve Amerika olmak üzere yaygınlaşarak insanların ilgi gösterdiği bir turizm türü olmaktadır. Bisiklet turizmine ilgi gösterenlerin farklı çekiciliklere sahip destinasyonları tercih ettikleri görülmektedir. Bisiklet turizmi diğer turizm türleri gibi ekonomik fayda sağlarken kırsal alanlarda ve genellikle doğal ortamlarda yapılması nedeniyle aynı zamanda kırsal bölgelerde yaşayan yerel halklarında kalkınmalarında etkili olmaktadır. Bisiklet turizmi kitle turizm hareketlerinin çevre üzerinde oluşturduğu yıpratıcı baskıyı oluşturmadan çevresel sürdürülebilir turizmin gerçekleştirilmesini de sağlamaktadır. Bisiklet turizmi çevresel sürdürülebilirlikte kaynakların korunarak gelecek kuşaklara aktarılmasında fayda sağlamaktadır. Bütün bu sebeplere bağlı olarak bu çalışma Sakarya'nın bisiklet turizmi potansiyelini belirlemeyi amaçlamaktadır. Çalışma amaçları doğrultusunda Sakarya'nın bisiklet turizmi konusundaki mevcut durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmada mevcut durum tespit edildikten sonra bu potansiyelin değerlendirilmesi ve paydaşlara yol gösterici olmasını amaçlamaya yönelik öneriler geliştirilmiştir. Çalışmanın hedefleri doğrultusunda bisiklet turizmi ile ilgili yönetici, çalışan, akademisyen ve sektör temsilcileri ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Yapılan görüşmelerden elde edilen verilerin analiz sonucunda Sakarya'nın bisiklet turizmine yönelik olumlu değerlendirmelerin olduğu fakat bazı yatırımların ve girişimlerin eksiklerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Özellikle yapılan yatırımların çok kısa sürede Sakarya'yı bisiklet turizmi konusunda önemli aşamalara getirmesine rağmen altyapı ve üstyapı yatırımlarında eksik konuların giderilmesi konusunda görüşler ön plana çıkmıştır. Çalışmada tespit edilen eksikler; tanıtım ve pazarlamanın yetersiz olması, devlet desteklerinin eksikliği, bisiklet kültürü ve farkındalığının olmaması, güvenlik açısından eksikler, yatırım ve çalışmaların sürekli olmaması ve eksikliği, nitelikli çalışan eksikliği ve çevre kirliliği olarak tespit edilmiştir. Bütün bu eksiklere rağmen verilerin analizinden elde edilen olumlu sonuçlar ise; yatırım ve çalışmaların olması, devlet desteğinin olması, doğal arz değerlerine sahip olunması, coğrafi konum avantajı, iklim koşullarının uygunluğu, diğer

destinasyonlara göre uygun fiyat avantajına sahip olunması, bütünleşmiş yapılabilecek turizm aktivitelerinin olması ve ulaşım açısından sahip olunan avantajlar tespit edilmiştir.

Yapılan çalışmadan elde edilen veriler analiz edildiğinde Sakarya'nın bisiklet turizmi potansiyeline ilişkin görüşler arasında geçiş ve birbirini doğrulama yönünden tutarlılık bulunmaktadır. Bu durumun sonucu olarak bisiklet turizmi potansiyeli konusunda katılımcıların görüşlerinin olumlu olduğu ve önerileri yönlendirdiği görülmektedir. Katılımcılar Sakarya'nın sahip olduğu avantajlar sayesinde bisiklet turizmi için uygun bir destinasyon olabileceğini ifade etmektedirler. Bisiklet turizminin turizmi yılın tamamına yayabilme özelliği, kırsal alanlara ekonomik katkıyı yayabilme özelliği ve sürdürülebilir bir turizm türü olarak Sakarya iline çeşitlilik kazandıracaktır. Bisiklet kültürü ve farkındalığı sayesinde yerel halkın bisiklet faaliyetlerini uygulaması ile sağlık açısından olumlu katkılarının olacağı yönünde değerlendirmelerin olduğu görülmektedir. Sakarya'nın sürdürülebilir kalkınma hedeflerine ulaşmasında bisiklet turizmi önemli katkılar sağlayabilir. Çünkü Sakarya bisiklet turizmi potansiyeli açısından öne çıkmasını sağlayacak önemli özelliklere sahiptir. Çalışmadan elde edilen verilere göre bu özellikler; yolları, rotaları, lojistik olanakları, altyapısı, üstyapısı, doğal ve coğrafi değerleri, tarihi ve kültürel değerleri, iklim koşulları, konum ve fiyat avantajıdır. Katılımcılardan edinilen verilerin ışığında bisiklet turizmine yönelik oluşturulan öneriler şöyledir;

ÖNERİLER

Tüm Kurum ve Kuruluşlara;

- Altyapı ve üstyapı yatırımları devlet tarafından planlı ve profesyonel olarak geliştirilebilir.
- Altyapı ve üstyapı yatırımları Türkiye Bisiklet Federasyonu ile koordineli biçimde yürütülebilir.
- Bisiklet kültürü ve farkındalığını oluşturacak eğitim programları ulusal eğitimin tüm aşamalarında düzenlenebilir.
- Bisiklet rotaları tabela, yol düzeyi, bilgilendirme, dinlenme noktaları, servis hizmeti ve güvenlik gibi hususlar dikkate alınarak düzenlenebilir.
- Bisiklet turizmi tanıtım ve pazarlaması noktasında sosyal medya yoğun bir şekilde kullanılabilir.
- Sakarya bisiklet turizmi potansiyelinin seyahat acentelerinin tur programlarına dâhil edilmesi sağlanabilir.
- Sakarya paket turlarına bisiklet turu aktivitelerinin dâhil edilmesi sağlanabilir.
- Bisiklet turizmi konusunda yetişmiş nitelikli eleman sayısı artırılabilir.
- Bisikletli turist rehberi ve bisiklet antrenörü eksikliği giderilebilir.
- Tüm mevsimlerde hizmet verebilecek kapalı bisiklet eğitim alanı oluşturulabilir.
- Bisiklet müzesi kurulabilir.
- Denge bisikleti eğitimleri verilebilir.
- Bisiklet sporcularının dayanıklılığını geliştirebilmek için tırmanma duvarları oluşturulabilir
- Bisiklet turizmi ile ilgilenen mahalle takımları oluşturulabilir
- Bisiklet temalı ulusal değişim programları uygulanabilir
- Bisiklet dostu otel sayısı artırılabilir
- Bisiklet rekreasyon alanı projesi kapsamında seri sonu satış mağazaları, kütüphane, kapalı tenis kortu, yürüyüş

yolları, trambolin, tiyatro salonu, kültür merkezi oluşturularak cazibe merkezleri oluşturulabilir.

- Bisiklet turizmi etkinlikleri tanıtım ve pazarlamada önemli bir araç olarak kullanılabilir.
- Marka değeri oluşturacak bisiklet turizmi etkinlikleri düzenlenebilir.
- Uluslararası fuarlara katılmaya özen gösterilebilir.
- Bisiklet turizmi etkinliklerini uluslararası sporcuların katılımlarının sağlanmasına önem verilebilir.
- Bisiklet turizmi farklı turizm türleriyle bütünleştirilerek zenginleştirilmiş bir ürün haline getirilebilir.

Diğer Araştırmacılara;

- Sakarya'yı tercih eden bisiklet turistlerinin beklentileri, deneyimleri, motivasyonları ve memnuniyetlerini araştırarak bilimsel çalışmalar bisiklet turizminin geleceği açısından katkı sağlayabilir.
- Bisiklet turizmi konusunda yapılacak yeni çalışmalar Sakarya ilinin turizm açısından gelişimine katkı sağlayabilir.
- Turizmde yeni oluşan türlerin bisiklet turizmi ile entegre bir şekilde gerçekleştirilmesi ile ilgili yeni çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Sakarya ile ilgili Bisiklet turizmi istatistiki verilerinin sağlıklı oluşturulması ile ilgili çalışmalar yürütülebilir.

Etik Metni

Araştırmada, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'ndan 10/03/2023 tarihli ve E-26428519-044-78110 numaralı izin alınmıştır. "Bu makalede dergi yazım kuralları, yayın ilkeleri, araştırma ve yayın etiği ile dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek herhangi bir ihlalin sorumluluğu yazara aittir."

Yazar Katkı Oranı Beyanı: Yazar çalışmanın veri toplanması, kuramsal temeller, yöntem, tartışma ve yorum kısımları ile verilerin analizi ve raporlanmasını tek başına yürütmüştür. Çalışmada yazarın katkı oranı %100'dür.

KAYNAKÇA

(ACA), Adventure Cycling Association, (2021). <https://www.adventurecycling.org/15.01.2021>

Ardahan, F. & Mert, M. (2014). Bireyleri bisiklet kullanmaya motive eden faktörler ölçeğinin geliştirilmesi ve Türk popülasyonu için güvenilirlik geçerlilik çalışması. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2(1), 409-427. <https://doi.org/10.16992/ASOS.120>.

Chang, H. W. & Chang, H. L. (2003). A strategic study of bicycle tourism in Taiwan. Journal of the Eastern Asia Society for Transportation Studies, 5(8), 1675- 1685.

Çelik, H., Başer Baykal, N. & Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 8(1), 379-406. <https://doi.org/10.14689/issn.2148-2624.1.8c.1s.16m>.

Çelik, Uğuz, S. & Özbek, V. (2018). Destinasyon sadakatini etkileyen faktörler: bisiklet turizmi ve Burhaniye bisiklet festivali örneği. International Review of Economics and Management, 6(2), 84- 102.

Duran, E., Sevinç, F. & Harman, S. (2018). Cycle tourism as an alternative way of tourism development in Canakkale, Turkey. Journal of Awareness, 3(4), 25- 34. <https://doi.org/10.26809/joa.2018445552>.

- Faulks, P., Ritchie, B. & Fluker, M. (2007). Cycle Tourism in Australia: An Investigation into its Size and Scope. Gold Coast: Sustainable Tourism Cooperative Research.
- Faulks, P. (2010). Motivations and serious leisure careers of bicycle tourists participating in big rides (Doctoral thesis). Australia: University of Canberra.
- Getz, D. & Page, S. (2016). Event studies: Theory, research and policy for planned events. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429023002>.
- Güvenç, A. (2022). Türkiye’de Bisiklet Turizminin Mevcut Durum ve Potansiyel Açısından Değerlendirilmesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Isparta.
- Hamilton, T. L., & Wichman, C. J. (2018). Bicycle infrastructure and traffic congestion: Evidence from DC’s capital Bikeshare. *Journal of Environmental Economics and Management*, 87, 72–93. <http://dx.doi.org/10.1016/j.jeem.2017.03.007>.
- <https://www.google.com/search?q=Da%C4%9F+Bisiklet+Turizmi>, (Erişim tarihi: 22.04.2023).
- <https://file:///C:/Users/ismail/Desktop/SAKARYA%20TTMP.pdf>(Erişim tarihi: 22.04.2023).
- Kim, S. S. & Petrick, J. F. (2005). Residents’ perceptions on impacts of the FIFA 2002 World Cup: the case of Seoul as a host city. *Tourism Management*, 26(1), 25-38. <https://DOI:10.1016/j.tourman.2003.09.013>
- Konya Büyükşehir Belediyesi. (2023). <http://www.konya.bel.tr/haberayrinti.php?haber>, (E. T. 26 Şubat 2023).
- Lamont, M. (2009). Independent bicycle tourism in Australia: a whole tourism systems analysis (Doctoral thesis). Lismore, NSW: Southern Cross.
- Lumsdon, L. (1996). Cycle tourism in Britain. Insights Press, 27-32.
- Neun, M. & Haubold, H. (2016). The EU Cycling Economy – Arguments for an integrated EU cycling policy. European Cyclists’ Federation, Brussels.
- Öztaş, Ç. Ç., Akı, M., Köse, P., İmamoğlu, T., Selvi, S., Yerli, G., Uysal, S. (2014). İstanbul'da Güvenli Bisiklet Yolları Uygulama Kılavuzu. İstanbul: İstanbul 117 Kalkınma Ajansı. <http://www.istka.org.tr>, (E. T: 30 Ocak 2023).
- Pratte, J. (2006). Bicycle tourism: on the trail to economic development. (Ed) B. Hallman, J. Gardiner ve D. Blair, Prairie Perspectives: Geographical Essays. Canada: University of Winnipeg Printing Services.
- Ritchie, B., Tkaczynski, A. & Faulks, P. (2010). Understanding the motivation and travel behavior of cycle tourists using involvement profiles. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 27(4), 409-425. <https://DOI:10.1080/10548408.2010.481582>
- Sakarya Büyükşehir Belediyesi. (2023). <http://www.sakarya.bel.tr/tr/Haber>, (E.T. 26 Şubat 2023).
- Simonsen, P. & Jorgenson, B. (1998). Cycle Tourism: An Economic and Environmental Sustainable Form of Tourism? Unit of Tourism Research, Research Centre of Bornholm. <https://DOI:10.3727/154427214X13990420684365>
- Sustrans (2015). Economic Impact of the National Cycle Network. [https://scate.org.uk/wpcontent/uploads2\(1\)](https://scate.org.uk/wpcontent/uploads2(1)) (E. T: 25.02.2023).
- Türkmen, S. & Gökdemir, S. (2021). Determining The Bicycle Tourism Motivations. *GSI Journals Serie A: Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences (ATRSS)*, 4 (1): 19-32

- Weston, R., Davies, N. J., Lumsdon, L. M., McGrath, P., Peeters, P., Eijgelaar, E., & Pickett, P. (2012). The European Cycle Route Network, EuroVelo.
- Yalçın, V. (2019). Sakarya'da Doğa Sporları Turizmi, Sakarya Üniversitesi Coğrafya Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Yıldırım, A & Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri Güncelleştirilmiş Geliştirilmiş 5. Baskı.
- Zhou, B., Liu, T., Ryan, C., Wang, L. E., & Zhang, D. (2020). The Satisfaction of Tourists Using Bicycle Sharing: a Structural Equation Model-the Case of Hangzhou, China. *Journal of Sustainable Tourism*, 28 (7), 1063-1082. <https://DOI:10.1080/09669582.2020.1720697>.